

Harnam Singh, etc. v. The State of Punjab, etc (Pattar J.) •

(8) ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਨੁਕਤੇ ਦੀ ਤਾਕੀਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ।

(9) ਉੱਪਰ ਦਰਜ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਇਹ ਅਪੀਲ ਅਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਕੇਸ ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਲਾਗਤਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ।

ਕੇ. ਐਸ. ਕੇ

ਅਪੀਲੀ ਸਿਵਲ

ਪ੍ਰੋਮ ਚੰਦ ਪੀਡਤ ਅਤੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਪੱਤੜ ਜੇ. ਜੇ.

ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ, ਆਦਿ., - ਅਪੀਲਕਰਤਾ।

ਬਨਾਮ

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, ਆਦਿ.,- ਉੱਤਰਦਾਤਾ।

1961 ਦਾ ਆਰ ਐਸ ਦੇ ਨੰਬਰ 920.

8 ਜਨਵਰੀ 1974 ਈ.

ਪਟਿਆਲਾ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਐਕਟ (III of 1955 BK) ਸੈਕਸ਼ਨ 19—ਅਪੀਲ ਅਧੀਨ—ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਤਬੂ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਮਾਲ ਕਮਿਸ਼ਨਰ—ਅਜਿਹਾ ਹੁਕਮ ਭਾਵੇਂ ਗਲਤ ਹੋਵੇ—ਕੀ ਰੱਦ ਹੋਵੇ—ਅਜਿਹੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ—ਧਾਰਾ 14 ਲਿਮਿਟੇਸ਼ਨ ਐਕਟ (1908 ਦਾ IX) —ਕੀ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ—ਕਿਸੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਾਲੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦਾ ਗਲਤ ਫੈਸਲਾ — ਕੀ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪਟਿਆਲਾ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਐਕਟ, 1955 ਬੀ.ਕੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 19 ਅਧੀਨ ਮਾਲ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਕੋਲ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਲੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਵਾਰਡ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਮਾਲ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਜਿੱਥੇ ਰੈਵੇਨਿਊ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਹੁਕਮ ਭਾਵੇਂ ਗਲਤ ਹੈ, ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਅਬ-ਇਨੀਸ਼ਿਓ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਹ ਇੱਕ ਰੱਦ ਕਰਨ ਯੋਗ ਆਦੇਸ਼ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲਾਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਰਨਾ, ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਿਆਂਇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਦਾ ਕੰਮ ਸੌਪਣਾ ਆਧੁਨਿਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਇੱਕ ਜਾਣੀ-ਪਛਾਣੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਹ ਉਸ ਮਿਆਦ ਦੇ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਫੰਦੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇੱਕ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਰੈਵੇਨਿਊ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 19 ਅਧੀਨ ਅਪੀਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਰਥ ਨਿਆਂਇਕ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਹੈ। ਉਸਦਾ ਹੁਕਮ ਕੋਈ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਜਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਅਰਥ-ਨਿਆਂਇਕ ਹੁਕਮ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਲਿਮਿਟੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1908 ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਇਸ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੁਕੱਦਮੇ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗੀ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਅਰਥ-ਨਿਆਂਇਕ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿਸੇ ਕੇਸ ਜਾਂ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਸ਼ਕਤੀ। ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਅਜ਼ਮਾਉਣ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇਸਦੀ ਗਲਤ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਪਸ਼ਟ ਅੰਤਰ ਹੈ। ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਕਿਸੇ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਉਸ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਨਿਯਮਤ ਜਾਂ ਗਲਤ ਵਰਤੋਂ ਜਾਂ ਸੁਣਾਏ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ * ਗਲਤ ਅਤੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਕੋਲ ਕਿਸੇ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ

ਕਿ ਨਿਰਣੇ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਵਾਲ ਕੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਕੀ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਅਸਲ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਫੈਸਲਾ ਖੁਦ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੈ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ। ਫੈਸਲਾ ਗਲਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਇਸਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਉਪਰੋਕਤ ਨੋਟ ਕੀਤੀ ਹੈਗੂਲਰ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ 8 ਮਾਰਚ, 1972 ਨੂੰ ਮਾਨਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਡੀ.ਕੇ. ਮਹਾਜਨ ਦੁਆਰਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕੇਸ। ਮਾਨਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਪ੍ਰੇਮ ਚੰਦ ਪੀਡਤ ਅਤੇ ਮਾਨਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਪੱਤੜ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਚ ਨੇ ਆਖਰਕਾਰ 8 ਜਨਵਰੀ, 1974 ਨੂੰ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ।

ਸ਼੍ਰੀ ਐਚ.ਐਸ. ਭੰਡਾਰੀ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ, ਪਟਿਆਲਾ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫਰਮਾਨ ਤੋਂ ਨਿਯਮਤ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ, ਮਿਤੀ 1 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1961 ਨੂੰ, ਸ਼੍ਰੀ ਐਨ.ਆਰ. ਸ਼ਰਮਾ, ਸਬ-ਜੱਜ, ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ, ਪਟਿਆਲਾ 'ਸੀ' ਦੀ ਲਾਗਤ ਦੇ ਨਾਲ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਮਿਤੀ 1. 13 ਜੁਲਾਈ, 1960, ਮੁਦਈ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਖਰਚੇ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ।

ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਜੇ.ਵੀ.

ਡੀਐਨ ਰਾਮਪਾਲ, ਸਹਾਇਕ ਐਡਵੋਕੇਟ-ਜਨਰਲ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਲਈ।

ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਲਈ ਡੀ.ਐਸ.ਨੇਹਰਾ, ਐਡਵੋਕੇਟ।

ਨਿਰਣਾ

ਪੀ ਅਟਾਰ, ਜੇ.-ਇਹ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮੁਦਈਆਂ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ, ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ 1 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1961 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇੱਕ ਨਿਯਮਤ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਅਧੀਨ ਜੱਜ ਦੇ 13 ਜੁਲਾਈ, 1960 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿਰੁੱਧ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਫਸਟ ਕਲਾਸ, ਪਟਿਆਲਾ (ਸੀ), ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

(2) ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥ ਇਹ ਹਨ ਕਿ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਰਨਾਮਗਸ ਅਤੇ ਹੋਰ ਰਾਜਪੁਰਗ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਸਨ ਅਤੇ ਇਹ ਪਟਿਆਲਾ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਪਟਿਆਲਾ ਬਿਸਕੁਟ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ ਲਈ ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਲਿਮਿਟਡ, ਰਾਜਪੁਰਾ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ. 2, 'ਪਟਿਆਲਾ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਐਕਟ, ਸੰਬੰਧ 1995, (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਐਕਟ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ। ਸ਼੍ਰੀ ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਚਾਹਲ, ਕਲੈਕਟਰ, ਪਟਿਆਲਾ ਨੇ 26. 1. 2001 ਬੀ.ਕੇ. ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਪੁਰਸਕਾਰ ਦਿੱਤਾ, ਜੋ ਕਿ 8 ਮਈ, 1944 ਈ. ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਕੀਮਤ ਰੁਪਏ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਤੈਅ ਕਰਦਾ ਹੈ। 600 ਪ੍ਰਤੀ ਬਿਘਾ। ਬਿਸਕੁਟ ਫੈਕਟਰੀ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 2, ਨੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ-19 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮਾਲ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਅੱਗੇ ਇਸ ਪੁਰਸਕਾਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। ਮਾਲ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ 25 ਜੁਲਾਈ 1944 ਦੇ ਆਪਣੇ ਹੁਕਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਇਸ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰ ਲਿਆ, ਜਿਸ ਦੀ ਕਾਪੀ ਐਗਜ਼ੀਬਿਟ ਪੀਡਬਲਯੂ 3/1 ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁੜ ਨਿਰਣੇ ਲਈ ਕੇਸ ਨੂੰ ਨਾਜ਼ਿਮ, ਪਟਿਆਲਾ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ। ਰਿਮਾਂਡ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ 16 ਜਨਵਰੀ, 1945 ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਅਵਾਰਡ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਕਲੈਕਟਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ, ਅਤੇ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ 10,000 ਰੁਪਏ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। 220 ਪ੍ਰਤੀ ਬਿਘਾ। ਮੁਦਈਆਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਵਿਰੋਧ ਦੇ ਹੀ ਮਿਲ ਗਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ 23 ਅਕਤੂਬਰ 1950 ਨੂੰ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ, ਇਸ ਘੋਸ਼ਣਾ ਲਈ ਕਿ ਮਾਲ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦਾ 20 ਜੁਲਾਈ, 1944 ਦਾ ਹੁਕਮ, ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੀ ਬਿਸਕੁਟ ਫੈਕਟਰੀ ਦੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸੀ ਅਤੇ

Harnam Singh, etc. v. The State of Punjab, etc (Pattar J.) •

ਰੱਦ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਕਾਰਵਾਈ ਇਸ ਹੁਕਮ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਨਤੀਜਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਇਕੋ ਇਕ ਪੁਰਸਕਾਰ ਮਿਤੀ 5 ਮਈ, 1944 ਦਾ ਪੁਰਸਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਸੂਟ ਦੀ ਬਿਸਕੁਟ ਫੈਕਟਰੀ ਅਤੇ ਪਟਿਆਲਾ ਆਰਜ਼ੇਡੀ ਈਸਟ ਪੰਜਾਬ ਸਟੇਟਸ ਯੂਨੀਅਨ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਪਟਿਆਲਾ ਰਾਜ ਇਸ ਯੂਨੀਅਨ ਵਿੱਚ ਰਲੇਵਾਂ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਧਿਰਾਂ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ 'ਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਮੁੱਦੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਨ: -

- “1. ਕੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ?
2. ਕੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਸਮੇਂ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ?
- "3. ਕੀ ਧਾਰਾ 80, ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ, ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਵੈਧ ਨੋਟਿਸ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ,?
4. ਕੀ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ?
5. ਕੀ ਮਾਲ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦਾ ਮਿਤੀ 10.4.2001 ਬੀ.ਕੇ. ਦਾ ਹੁਕਮ ਬੇਅਰਥ ਅਤੇ ਅਲਟਰਾ ਵਾਇਰ ਹੈ?
6. ਜੇਕਰ ਮੁਦਈ ਨੰਬਰ 5 ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਮੁਦਈ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਉੱਤੇ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਂਦਾ ਹੈ?
7. ਕੀ ਸਿਰਫ਼ ਘੋਸ਼ਣਾ ਲਈ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ?
8. ਕੀ ਮੁਦਈ ਦਾ ਗੁੰਮਰਾਹਕੂਨ ਹੈ?
9. ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰ. 2 ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਇਜਲਾਸ-ਏ-ਖਾਸ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਾ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ ?
10. ਰਾਹਤ।”

ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਾਦੇ ਝਗੜੇ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਮੁੱਦੇ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ 3 ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁੱਦੇ ਨੰਬਰ 2, 4 ਅਤੇ 8 ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰਬਰ 9 'ਤੇ ਕੋਈ ਖੋਜ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਾਲ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦਾ ਬੇਲੋੜਾ ਹੁਕਮ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੁਦਈਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੰਬਰ 5 ਅਤੇ 6 ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਘੋਸ਼ਣਾ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਾਹਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 42 ਦੇ ਅਧੀਨ ਗਰਮ ਰੱਖਣ ਯੋਗ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁੱਦਾ ਨੰਬਰ 7 ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੁਦਈ ਨੰਬਰ 7 ਦੀ ਖੋਜ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਮੁਦਈ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਖਰਚਾ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਦਈ ਧਿਰ ਨੇ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਪਟਿਆਲਾ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਸੀਮਾ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੰਬਰ 2 'ਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਖੋਜ ਨੂੰ ਉਲਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹੋਰ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ 1 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1961 ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਰਚਿਆਂ ਸਮੇਤ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਫਿਰ ਮੁਦਈਆਂ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਿਯਮਤ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ।

(3) ਇਹ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਮਾਨਯੋਗ ਜਸਟਿਸ ਮਹਾਜਨ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਆਈ। ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੰਬਰ 2 ਅਤੇ 7 'ਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਜਤਿੰਦਰ ਵੀਰ ਗੁਪਤਾ ਨੇ ਕੀਤਾ। ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਡੀ.ਐਸ.ਨੇਹਰਾ ਨੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੁੱਦਾ ਨੰਬਰ 5 'ਤੇ ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ। ਸ੍ਰੀ ਡੀ.ਐਸ.ਨੇਹਰਾ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਈ ਗਈ ਦਲੀਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 19 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮਾਲ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਕੋਲ ਅਪੀਲ ਸੁਣਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਕੋਲ ਇਸ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਘਾਟ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਪੁਰਸਕਾਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਕੋਈ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾਇਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਜੇਕਰ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਿਸਕੁਟ ਕੰਪਨੀ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ ਤਾਂ ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ, ਗਲਤ ਜਾਂ ਅਨਿਯਮਿਤ ਅਭਿਆਸ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਅੰਦਰੂਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਮਾਲ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਕੋਈ ਇੱਛਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸਲ ਸਵਾਲ ਜਿਸ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਹੈ ਕਿ "ਕੀ ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਨਿਰਸੰਦੇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਧਿਰ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਹਿਲਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਾ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਹੁਕਮ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਬੇਕਾਰ ਹੈ।" ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਸਬੰਧੀ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾਕੁੰਨ ਕੇਸ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਕਾਫੀ ਅਹਿਮ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਗਠਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਕਾਗਜ਼ ਪੱਤਰ ਮਾਨਯੋਗ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਣ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਅਪੀਲ. ਇਹ ਵੀ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਸੀਮਾ ਬਾਰੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਅਪੀਲ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ।

(4) ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਪਹਿਲਾ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਰੈਵੇਨਿਊ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦਾ 25 ਜੁਲਾਈ 1944 ਦਾ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੁਕਮ ਰੱਦ ਹੈ ਅਤੇ

Harnam Singh, etc. v. The State of Punjab, etc (Pattar J.) •

ਅਲਟਰਾ, ਵਾਇਰਸ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 19(1) ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੇ ਅਵਾਰਡ ਵਿਰੁੱਧ ਮਾਲ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 19(1) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ: -

"ਕੋਈ ਵੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸ ਨੇ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੇ ਅਵਾਰਡ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਹ ਅਥਾਰਟੀ ਕੋਲ ਅਪੀਲ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਕੋਲ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।"

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟਿਆਲਾ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਅਥਾਰਟੀ ਮਾਲ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਸੀ। ਅਵਾਰਡ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਅਪੀਲ ਕੋਈ ਵੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾਇਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਮੀਕਰਨ "ਦਿਲਚਸਪੀ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ" ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 2 (ਬੀ) ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਹੇਠਾਂ ਲਿਖਿਆ ਹੈ: -

"ਵਿਅਕਤੀ 'ਦਿਲਚਸਪੀ' ਸ਼ਬਦ ਵਿੱਚ ਉਹ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਜੋ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ; ਅਤੇ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਦਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸਹੂਲਤ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ।"

(5) ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੇ 8 ਮਈ, 1944 ਦੇ ਅਵਾਰਡ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਅਪੀਲ ਪਟਿਆਲਾ ਬਿਸਕੁਟ ਮੈਨੂਫੈਕਚਰਰਜ਼ ਲਿਮਿਟਿਡ, ਰਾਜਪੁਰਾ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਦੁਆਰਾ ਮਾਲ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਅੱਗੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮੁਢਲੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਬਿਸਕੁਟ ਕੰਪਨੀ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 2, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2 (ਬੀ) ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ "ਦਿਲਚਸਪੀ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ" ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਨੂੰ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਪੀਲ ਅਤੇ ਉਸੇ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮਾਲ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੰਪਨੀ ਅਵਾਰਡ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਸੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਇਸ ਮੁਢਲੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੇਸ ਕੁਲੈਕਟਰ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

(6) ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਵਿਵਾਦਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਪਟਿਆਲਾ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਪਟਿਆਲਾ ਬਿਸਕੁਟ ਮੈਨੂਫੈਕਚਰਰਜ਼ ਲਿਮਿਟਿਡ, ਰਾਜਪੁਰਾ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਜਵਾਬਦਾਰ ਨੰ. 2 ਲਈ ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 34 ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ: -

ਕਿਸੇ ਸਥਾਨਕ ਅਥਾਰਟੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਜਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਫੰਡ ਦੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਅਜਿਹੇ ਐਕੁਆਇਰ ਦੇ ਖਰਚੇ ਅਤੇ ਇਤਫਾਕਨ ਹੋਣਗੇ। ਅਜਿਹੇ ਫੰਡ ਜਾਂ ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਧੋਖਾਧੜੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। •

(2) ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਸਬੰਧਤ ਸਥਾਨਕ ਅਥਾਰਟੀ ਜਾਂ ਕੰਪਨੀ ਪੇਸ਼ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸਬੂਤ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਇਸ ਧਾਰਾ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਅਦਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਸੀ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 34(2) ਨੇ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੌਰਾਨ, ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਅਤੇ ਸਬੂਤ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਇਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਇਲਜ਼ਾਮ ਹੈ। ਰੈਵੇਨਿਊ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦਾ ਹੁਕਮ ਪੈਪਸੂ ਸਰਕਾਰ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ (1) ਵਿੱਚ ਪੈਪਸੂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਆਇਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਚ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ: -

"ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਵਿਆਜ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਨਾ ਕਿ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਜੋ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹਨ।

• ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਂ ਤਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਵਾਰਡ ਅਤੇ ਟੈਂਡਰ ਭੁਗਤਾਨ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਜੇ ਉਸਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਐਕਵਾਇਰ ਦੀ ਲਾਗਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਮੁੱਲ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੈ। ਜਾਂ ਇਹ ਕਿ ਉਸ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਇਹ ਆਪਣੇ ਲਈ ਜਾਂ ਕੰਪਨੀ ਲਈ ਲਾਭਦਾਇਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਜਿਸ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਜਾਂ ਜਿਸ ਦੇ ਫਾਇਦੇ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਐਕਵਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਇਸ ਨੂੰ ਖਰੀਦਣ ਲਈ, ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕਵਾਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ, ਸਰਕਾਰ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਅਪਣਾ ਕੇ ਨਹੀਂ ਹਿੱਲਦੀ

ਵਿਕਲਪਕ, ਜ਼ਮੀਨ ਲਈ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦਾ ਅਵਾਰਡ ਅੰਤਿਮ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਅੰਤਿਮਤਾ ਕੰਪਨੀ 'ਤੇ ਬਰਾਬਰ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗੀ। ਸੈਕਸ਼ਨ 34(2) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਕੰਪਨੀ ਕੋਲ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਲਈ ਕੋਈ 'ਲੋਕਸ ਸਟੈਂਡ' ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਕੰਪਨੀ ਕੋਲ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੇ ਅਵਾਰਡ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਸੈਕਸ਼ਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਕੀਮਤ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਕੰਪਨੀ ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲੋਂ ਬਿਹਤਰ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

(1) ਏਆਈਆਰ 1952 ਪੈਪਸੂ 119.

ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਬਿਸਕੁਟ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2 (ਬੀ) ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 19 (1) ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਬਿਲਕੁਲ ਸਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਂ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਇਸ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

(7) ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਹ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ 1 ਮਾਲ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦਾ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਅਯੋਗ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਕੇ ਕਿ ਕੰਪਨੀ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਸੀ ਉਸਨੇ ਗਲਤ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ। ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਡੀ.ਐਸ.ਨੇਹਰਾ ਨੇ ਤਿੱਖਾ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 19 ਅਧੀਨ ਅਪੀਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਨਾਲ, ਮਾਲ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਕੋਲ ਅੰਦਰੂਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਘਾਟ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿ ਅਵਾਰਡ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਪੀਲ ਯੋਗ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਸਿਰਫ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਬਿਸਕੁਟ ਕੰਪਨੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2, ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਮਾਲ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਗਲਤ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ। ਪਰ ਇਹ ਅੰਦਰੂਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਘਾਟ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ-1 ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਦੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਾਂ ਗਲਤ ਜਾਂ ਅਨਿਯਮਿਤ ਅਭਿਆਸ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੁਕਮ ਅਬ-ਇੰਨੀਸ਼ਿਓ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਦਲੀਲ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਕਈ ਹੁਕਮਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾ ਫੈਸਲਾ ਕਲਕੱਤਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਹਿਰਦੇ ਨਾਥ ਰਾਏ ਬਨਾਮ ਰਾਮ ਚੰਦਰ ਬਰਨਾ ਸਰਮਾ (2) ਦੇ ਫੁੱਲ ਬੈਚ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੈ। ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥ ਇਹ ਸਨ ਕਿ ਮੁਦਈ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ

Harnam Singh, etc. v. The State of Punjab, etc (Pattar J.) •

ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਹੋਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਹੋਣ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਿਰਲੇਖ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਮੁਦਈ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਪਾਇਆ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ। ਅਪੀਲ ਜੱਜ bn ਅਪੀਲ ਨੇ ਸਿਰਲੇਖ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਬਾਰੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਖੋਜ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਇਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਸੇ ਵਿਸ਼ੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇੱਕ ਪਿਛਲਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਆਰਡਰ XXIII, ਨਿਯਮ 1(2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਦੇ)। ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਜੱਜ ਨੇ ਕਾਲੀ ਪ੍ਰਸੰਨਾ ਬਨਾਮ ਪੰਚਨਨ (3) ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ 'ਤੇ, ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਾਲੀ ਪ੍ਰਸੰਨਾ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਲਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰ ਤੋਂ ਅਸਹਿਮਤੀ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਸਵਾਲਾਂ ਸਮੇਤ, ਚਾਰ ਸਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਰੈਫਰ ਕੀਤਾ: -

“ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੰਸਥਾਨ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੇ ਆਰਡਰ XXIII, ਨਿਯਮ 1, ਅਪੀਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਪਰ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ 'ਰਸਮੀ ਨੁਕਸ' ਵਰਗੀ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ), ਇਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ

(2) ਏਆਈਆਰ 1921 ਕੈਲ. 34.

(3) (1916) 44 ਕੈਲ. 367

ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ, ਅੱਗੇ, ਰੱਦ ਅਤੇ ਬੇਕਾਰ?

ਮੁਕਰਜੀ ਏਸੀਜੇ, ਜਿਸ ਨੇ ਬੈਂਚ ਲਈ ਗੱਲ ਕੀਤੀ, ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ:

“ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਸਵਾਲ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਉਭਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦਾ ਹੁਕਮ, ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਉਸੇ ਵਿਸ਼ੇ-ਵਿਸ਼ੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਵਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਦੇ ਨਾਲ, ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਆਦੇਸ਼ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਇਹ ਅਪੀਲ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਤ, ਆਰਡਰ 23, ਨਿਯਮ 1(2) ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰੇ ਨਹੀਂ ਗਏ। ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਦੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਯੋਗ ਜਾਂ ਪ੍ਰਤਿਬੰਧਿਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇ ਦੇ ਸਥਾਨ, ਮੁੱਲ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਖੇਤਰੀ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਗਿਆਨ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਐਡ ਮੁੱਲ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ-ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। - ਇਹ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਚਰਿੱਤਰ ਦੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਵਸੀਅਤ ਜਾਂ ਵਿਆਹ ਸੰਬੰਧੀ ਕਾਰਨਾਂ, ਜਨਤਕ ਮੁਕਾਮ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ, ਮਕਾਨ ਮਾਲਕਾਂ ਅਤੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ। - ਖੇਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ, ਆਰਥਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਰਗੀਕਰਨ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਬੁਨਿਆਦੀ ਚਰਿੱਤਰ ਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ, ਸਾਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਤੋਂ ਨਿਆਂ-ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਵਧਾਨ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ : ਕਿਉਂਕਿ ਧਾਰਨਾ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨੀ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੱਖਰੇ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਥਾਰਟੀ ਨਾ ਕਿ ਉਸ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ ਹੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਵਿਅਕਤੀ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਉਸ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਇੱਕ ਅਭਿਆਸ ਹੈ।”

ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਹੋਂਦ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਕਈ ਵਾਰ ਉਲਝਣ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਮੁੱਖ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਲਈ, ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੇਸ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਨਿਰਣਾ ਵੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ ਬੇਕਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਹੈ, -

ਹਾਲਾਂਕਿ ਜਾਂਚ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕੋਲ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਮਾਮਲੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਸੁਣਨ ਅਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ, ਇਹ ਜਾਂ ਤਾਂ ਉਸ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਨਿਯਮਤਤਾ 'ਤੇ ਜਾਂ ਸੁਣਾਏ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਗਲਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ, ਜੇਕਰ ਫੈਸਲਾ ਗਲਤ ਹੈ ਤਾਂ ਪੀੜਤ ਧਿਰ ਸਿਰਫ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੋਰਸ ਹੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਹ ਕੋਰਸ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਫੈਸਲਾ ਭਾਵੇਂ ਕਿੰਨਾ ਵੀ ਗਲਤ ਹੋਵੇ, ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਕਿਸੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਅਜ਼ਮਾਉਣ ਅਤੇ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਉਸ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਗਲਤ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਪਸ਼ਟ ਅੰਤਰ ਹੈ। ਪਹਿਲੇ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਦਾਲਤ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਇੱਕ ਗਲਤੀ ਅਤੇ ਸੱਤਾ ਹਥਿਆਉਣ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਦੀ ਸੀਮਾ ਇਹ ਹੈ: ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਨੂੰ ਉਲਟਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਲਈ ਸਿਰਫ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਬਾਅਦ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਪੂਰਨ ਰੱਦ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਧਿਰਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਵਾਦ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਸਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਫੈਸਲਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ, ਸਹੀ ਪਰ ਉਸ ਸਵਾਲ ਲਈ ਢੁਕਵਾਂ ਨਿਆਂਇਕ ਸ਼ਕਤੀ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਹੈ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੇਲੋੜਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਖਾਸ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਸਹੀ ਹੈ ਜਾਂ ਗਲਤ। ਜੇਕਰ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਸਿਰਫ ਸਹੀ ਫੈਸਲੇ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਸੀ, ਤਾਂ ਹਰ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਇਸ ਨੇ ਗਲਤ ਫੈਸਲਾ ਜਾਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਰੱਦ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਅਜਿਹਾ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਮਾਇਨੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ ਕਿ ਨਿਰਣੇ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਅਸਲ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹੁਕਮਰਾਨ ਜਾਂ ਫੈਸਲਾ ਇਹ ਸਵੈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੈ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ। ਫੈਸਲਾ ਗਲਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਇਸਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਵੀ ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ; ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਨੱਥੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦਾ ਨਿਰੰਤਰਤਾ ਨਿਰਧਾਰਨ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਅਮਰ ਸਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਵਿੱਤ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਮਾਲ, ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, (4) ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹਰੀਦੇ ਨਾਥ ਰਾਏ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਉਜਾਗਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (5) ਵਿੱਚ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

(4) '1968LL.LT 1 19.

(5) ILR 1967(1) Pb. & Hr. 773

Harnam Singh, etc. v. The State of Punjab, etc (Pattar J.) •

(8) ਰਮਨ ਅਤੇ ਰਮਨ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਮਦਰਾਸ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (6) ਵਿੱਚ , ਇਹ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ: -

"ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਘਟੀਆ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਕੁਝ ਸ਼ਰਤ ਪੂਰਵ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੱਥ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਤੱਥ ਅਸਲ ਮਾਮਲੇ ਨਾਲ ਸੰਪੰਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਘਟੀਆ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ■ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਨ ਕੀ ਇਹ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਅਸਲ ਸਵਾਲ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤਰਕਪੂਰਣ ਅਤੇ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹੇਠਲੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ।

ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਘਟੀਆ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਜਮਾਂਦਰੂ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛ-ਪੜਤਾਲ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਉਲਟਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਇਹ ਇਸ ਨੂੰ ਜਾਪਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਉੱਤੇ ਗਲਤ ਹੈ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਅਗਲੀ ਵਰਤੋਂ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਭਾਵੇਂ ਤੱਥਾਂ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਗਲਤ ਹੋਵੇ, ਸਰਟੀਓਰੀ ਦੀ ਰਿੱਟ ਦੁਆਰਾ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਤੱਥ ਉਸ ਮੁੱਦੇ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਜਾਂਚ ਘਟੀਆ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ, ਕੋਈ ਅਦਾਲਤ ਸਰਟੀਓਰੀ ਦੀ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ , ਹਾਲਾਂਕਿ ਘਟੀਆ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਇਸਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗਲਤ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(9) ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਉਜਾਮ ਬਾਈ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (7), ਇਹ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ: -

"ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ। ਜਦੋਂ ਵੀ ਕਿਸੇ ਨਿਆਂਇਕ ਜਾਂ ਅਰਧ-ਨਿਆਂਇਕ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਦੇਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਤੱਥ ਦੇ ਸਵਾਲ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਜਮਾਂਦਰੂ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ - ਸਰਟੀਓਰੀ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਪਰ ਉਲਟਾ ਹੋਣ ਤੱਕ ਪਾਬੰਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਅਰਧ ਨਿਆਂਇਕ ਅਥਾਰਟੀ ਕੋਲ ਕਿਸੇ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਗਲਤ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਆਪਣਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਗੁਆਉਂਦਾ , ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤ ਹੈ ਜਾਂ ਅਸਲ ਵਿੱਚ। ਇਹ ਸਵਾਲ ਕਿ ਕੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ, ਇਹ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਜਾਂ ਝੂਠ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਉਸ ਨੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨੀ ਹੈ,

(6) ਏਆਈਆਰ 1956 ਐਸਸੀ 463

(7) ਏਆਈਆਰ 1962 ਐਸਸੀ 1621

ਜਾਂ ਇਹਨਾਂ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਖੋਜਾਂ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ 'ਤੇ, ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ 'ਤੇ ਅਤੇ ਇਹ - ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੇ ਅਰੰਭ 'ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਸਿੱਟੇ' ਤੇ।

ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਕੋਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਘਾਟ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਇਹ ਗਲਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਗਠਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਾਂ ਜੇ ਇਹ ਜਾਂਚ ਲਈ ਕੁਝ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਵਾਲ ਦੇ ਗਲਤ ਨਿਰਧਾਰਨ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਅਧਾਰ ਬਣਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਪਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਜਾਂ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ (ਭਾਵ, ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ)।

(10) ਰਾਜਾ ਕੁਲਕਰਨੀ ਬਨਾਮ ਬੰਬਈ ਸਟੇਟ (8) ਵਿੱਚ , ਇਹ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ: -

"ਕੀ ਅਪੀਲ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ ਜਾਂ ਸਮਰੱਥ ਹੈ, ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਸਵਾਲ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਨ ਅਪੀਲ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਸੰਭਵ ਹੈ, ਪਰ ਕਿਸੇ ਧਿਰ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇ ਆਖਿਰਕਾਰ ਅਯੋਗ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।"

(11) ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ (9) ਵਿੱਚ ਇਹ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਇਆ:- ,

"ਅਪੀਲੇਟ ਕੋਰਟ ਕੋਲ ਸੈਕਸ਼ਨ 96, ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ ਅਤੇ ਭਾਵੇਂ ਉਕਤ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਨਿਰਮਾਣ ਗਲਤ ਹੋਵੇ, ਅਪੀਲੀ ਫੈਸਲਾ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਅਣਡਿੱਠ ਜਾਂ ਸੰਪੰਨ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(12) ਇਸ ਲਈ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਅਰਧ-ਨਿਆਇਕ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿਸੇ ਕੇਸ ਜਾਂ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਸ਼ਕਤੀ। ਇੱਥੇ ਇੱਕ ਹੈ; ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਕਿਸੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਉਸ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਇਸਦੀ ਗਲਤ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿਚਕਾਰ ਸਪਸ਼ਟ ਅੰਤਰ। ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਕਿਸੇ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਉਸ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਨਿਯਮਤ ਜਾਂ ਗਲਤ ਵਰਤੋਂ ਜਾਂ ਸੁਣਾਏ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਗਲਤ ਅਤੇ ਸਹੀ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। -ਜੇਕਰ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਕੋਲ ਕਿਸੇ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਖਾਸ ਸਵਾਲ ਕੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(8) ਏਆਈਆਰ 1954 ਐਸਸੀ 73.

~

(9) ਏਆਈਆਰ 1965 ਐਸਸੀ 948.

ਨਿਰਣੇ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਖੁਦ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਅਸਲ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਫੈਸਲਾ ਖੁਦ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ। ਫੈਸਲਾ ਗਲਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਇਸਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਉਪਰੋਕਤ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਤਤਕਾਲ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਰੈਵੇਨਿਊ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਕੋਲ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 19 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਵਾਰਡ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦਾ

Harnam Singh, etc. v. The State of Punjab, etc (Pattar J.) •

ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਸੀ। ਰੈਵੇਨਿਊ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਦੋਸ਼ਪੂਰਨ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਿਸਕੁਟ ਕੰਪਨੀ, ਰਿਜ਼ੈਕਟ ਪੈਂਡੈਂਟ ਨੰਬਰ 2, ਕੋਲ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਅਪੀਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਲਈ, ਉਪਰੋਕਤ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਮਾਲ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਕੋਲ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਸੀ ਕਿ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਫੈਸਲਾ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਫੈਸਲਾ ਗਲਤ ਸੀ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿਰੁੱਧ ਮਾਲ ਮੰਤਰੀ, ਪਟਿਆਲਾ ਅੱਗੇ ਰਿਵੀਜ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਮਾਲ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਗਲਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਲਈ, ਮੈਂ ਇਹ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮਾਲ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦਾ ਫੈਸਲਾ *ਅਥ-ਇਤਿਹਾਸ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਹੈ*, ਪਰ ਇਹ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਦਈਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁੱਦੇ ਨੰਬਰ 5 ਅਤੇ 6 ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਉਲਟਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

(13) ਨਿਰਧਾਰਨ ਅਗਲਾ ਸਵਾਲ ਸੀਮਾ ਹੈ ਕਿ ਰੈਵੇਨਿਊ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦਾ 25 ਜੁਲਾਈ 1944 ਦਾ ਅਪ੍ਰਗਟਡ ਆਰਡਰ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਕਾਪੀ ਐਗਜ਼ੀਬਿਟ ਪੀਡਬਲਯੂ 3/1 ਹੈ। ਇਹ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ 23 ਅਕਤੂਬਰ, 1950 ਨੂੰ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਸੀਮਾ ਕਾਨੂੰਨ, 1908 ਦੀ ਧਾਰਾ 120 ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਸਾਢੇ ਝਗੜੇ ਨੂੰ 25 ਜੁਲਾਈ ਤੋਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਛੇ ਸਾਲ ਦੀ ਸੀਮਾ ਸੀ, 1944. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਹ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਡਰ ਦੀ ਧਾਰਾ 80 ਅਧੀਨ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਨੋਟਿਸ ਪੀਰੀਅਡ ਕੱਟਣ ਦੇ ਵੀ ਹੱਕਦਾਰ ਸਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੀਮਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ, ਪਟਿਆਲਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ ਨੰਬਰ 8 ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੀਮਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 120 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਸੀਮਾ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਛੇ ਸਾਲ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਅਵਾਰਡ ਮਿਤੀ 8 ਮਈ, 1944 ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਦਾ ਇਹ ਨਜ਼ਰੀਆ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਲਤ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਹੁਕਮ 25 ਜੁਲਾਈ, 1944 ਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਸੀਮਾ ਉਸੇ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਸੀ। ਸ੍ਰੀ ਡੀ.ਐਸ.ਨੇਹਰਾ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ - ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 120 ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਇੰਡੀਅਨ ਲਿਮਿਟੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1908, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੀਮਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਸਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਉਸ ਐਕਟ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ: -

Description of suit	Period of limitation	Time from which period begins to run.
ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਐਕਟ ਜਾਂ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਾਲ ਲਈ ਵੱਖ ਕਰਨਾ		* 3W = W W 3W = W W
ਉਸਦੀ ਅਧਿਕਾਰਤ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ, ਇੱਥੇ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ 7 ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।		The date of the act or order..
rmc ■■ * ' ●●		
<i>ibid</i> 2		

(14) ਹਜ਼ਾਰੀਮਲ, ਅਮਰਵਤੀ ਵਿਖੇ ਫਰਮ ਅਤੇ ਬੰਬਈ ਦੇ ਹੋਰ ਰਾਜ (10) ਵਿੱਚ, ਇਹ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ: -

“ਇੱਕ ਨਿਆਇਕ ਆਦੇਸ਼ ਸੀਮਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ 'ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦਾ ਐਕਟ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼' ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਨੁਛੇਦ 14 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਐਕਟ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਐਕਟ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਐਕਟ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਦਿੱਤੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸ਼ਾਇਦ ਇੱਕ ਅਰਧ-ਨਿਆਇਕ ਐਕਟ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਨਿਆਇਕ ਐਕਟ ਹੈ।

Bruusgaard Kiosteruds Dampskibs Aktieselskab ਬਨਾਮ *ਸੈਕਟਰੀ ਆਫ ਸਟੇਟ (11)* ਵਿੱਚ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਲਿਮਿਟੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1908 ਦਾ ਆਰਟੀਕਲ 14 ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਕਰਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇੱਕ ਅਰਧ-ਨਿਆਇਕ ਚਰਿੱਤਰ ਦਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਆਰਟੀਕਲ ਕਿਸੇ ਐਕਟ ਜਾਂ ਆਰਡਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਅਧੂਰਾ ਹੈ। ਐੱਮ. 5 ਵਿੱਚ *ਭੋਪਲੋਟੀ* ਬਨਾਮ *ਬੀਵੀ ਭੱਟ* (12), ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ 'ਲਿਮਿਟੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦਾ ਆਰਟੀਕਲ 14 ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਰਡਰ ਦੇ ਨਾਲ ਅਸੰਗਤ ਕੋਈ ਰਾਹਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਿਯਮਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਵੱਖ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਧਾਰਾ ਲਈ ਕਿਸੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਕੋਈ ਅਰਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਇਹ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਆਰਡਰ ਰੱਦ ਅਤੇ ਰੱਦ ਹੈ। ਉਚਿਤ ਸਤਿਕਾਰ ਦੇ ਨਾਲ, ਮੈਂ ਇਹਨਾਂ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ। ਇਸ ਲਈ, ਮੈਂ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਸੀਮਾ ਐਕਟ, 1908 ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਜਾਂ ਅਰਧ-ਨਿਆਇਕ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਅਧਿਕਾਰਤ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੀ ਸੀਮਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ

(10) ਏਆਈਆਰ 1963 ਬੰਬ 83.

(11) ਏਆਈਆਰ 1940 ਬੰਬ 294.

(12) ਏਆਈਆਰ 1940 ਬੰਬ 188.

Harnam Singh, etc. v. The State of Punjab, etc, (Pattar j.)

ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਐਕਟ ਜਾਂ ਹੁਕਮ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਜੋ ਨਿਆਂਇਕ ਹੈ ਜਾਂ ਅਯੋਗ ਹੈ ।

(15) ਇਹ ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਹੈ ਕਿ ਰੈਵੇਨਿਊ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦਾ ਬੇਲੋੜਾ ਹੁਕਮ ਕੋਈ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅੰਕ ਨੰ. 5 ਦੇ ਅਧੀਨ ਉੱਪਰ ਇਹ ਗੱਲ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਅਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਹੁਕਮ *ਅਬ-ਆਦਮੀ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਹੈ।* ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਡੀ.ਐਸ.ਨੇਹਰਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਅਰਧ-ਨਿਆਂਇਕ ਆਦੇਸ਼ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਜਤਿੰਦਰ ਵੀਰ ਗੁਪਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਨਿਆਂਇਕ ਆਦੇਸ਼ ਹੈ। *ਰਾਦੇਸ਼ਿਆਮ ਖਰੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਹੋਰ (13)* ਵਿੱਚ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਸਰੀਰ ਦੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਅਰਧ-ਨਿਆਂਇਕ ਐਕਟ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, ਸਰੀਰ ਦੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਲੋੜਾਂ ਹਨ। ਵਿਅਕਤੀਆਂ (1) ਕੋਲ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, (2) ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਅਤੇ (3) ਨਿਆਂਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਵਾਲ ਕਿ ਨਿਆਂਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੇਸ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਆਮ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(16) *ਵਰਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਸਤਿਆਵਾਦੀ* ਬਨਾਮ *ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ (14)* ਵਿੱਚ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਬਾਡੀ ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਿਆਂਇਕ ਚਰਿੱਤਰ ਵਾਲਾ ਕੰਮ ਸੌਂਪਣਾ ਆਧੁਨਿਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਇੱਕ ਜਾਣੀ ਪਛਾਣੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਪ੍ਰਵਾਨਤ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਉਸ ਮਿਆਦ ਦੀ ਭਾਵਨਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕੁਝ ਫੰਦੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਅਰਧ -ਨਿਆਂਇਕ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਗਠਿਤ ਅਥਾਰਟੀ ਇੱਕ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਦੂਜੀ, ਉਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ 'ਤੇ, ਬਹਿਸ ਲਈ ਖੁੱਲੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਇੱਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ। *ਸ੍ਰੀ ਐਚ ਕੇ ਖਨਾ ਬਨਾਮ ਦਿ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰ (15)* ਵਿੱਚ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾ (ਵਰਗੀਕਰਣ, ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਤੇ ਅਪੀਲ) ਨਿਯਮ, 1965 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵਿਭਾਗੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ, ਭਾਵੇਂ ਅਸਲ ਜਾਂ ਅਪੀਲੀ, ਅਰਧ ਹਨ। - ਕੁਦਰਤ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਇਕ। ਨਾ ਸਿਰਫ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਅੰਤਮ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਉਹ ਕਾਰਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਜੋ ਅਪਰਾਧੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਜੋ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਸਕੇ। ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਭਾਗੀ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ

- (13) ਏਆਈਆਰ 1959 ਐਸਸੀ 107.
- (14) ਏਆਈਆਰ 1956 ਐਸਸੀ 153.
- (15) 1971 (1) SLR 618.

ਕਾਰਵਾਈ ਅਰਧ-ਨਿਆਂਇਕ ਹੁਕਮ ਹੈ। ਇਸੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਮਦਰਾਸ ਸਟੇਟ ਬਨਾਮ ਏ. ਆਰ. ਸ਼੍ਰੀਨਿਵਾਸਨ (16) ਅਤੇ ਹਰੀਨਗਰ ਸ਼ੁਗਰ ਮਿਲਿੰਗ, ਲਿਮਟਿਡ, ਬਨਾਮ ਸ਼ਿਆਮ ਸੁੰਦਰ ਝੁਨਝੁਨਵਾਲਾ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (17) ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

(17) 1995 ਬੀ.ਕੇ. ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 9 ਅਤੇ 10 ਈ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਕਲੈਕਟਰ ਨੂੰ ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਨੋਟਿਸ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਬਾਰੇ ਜਾਚ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਕਲੈਕਟਰ ਨੂੰ ਉਸ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੌਰਾਨ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਮਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਕਲੈਕਟਰ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਹ ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਲਈ ਭੁਗਤਾਨ ਯੋਗ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਅਵਾਰਡ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਕਤ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਣਾ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 19(1) ਅਧੀਨ ਪਟਿਆਲਾ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਅਵਾਰਡ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਿਸੇ ਵੀ "ਦਿਲਚਸਪੀ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ" ਦੇ ਰੁਖ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਮਾਲ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੋਧ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਕਲੈਕਟਰ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਮਾਰਕੀਟ ਕੀਮਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਚ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਮਾਲ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਪਟਿਆਲਾ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਅਵਾਰਡ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ। ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਨਿਆਂਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਕਾਰਨ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਦੋਸ਼ਬੱਧ ਹੁਕਮ ਇੱਕ ਅਰਧ-ਨਿਆਂਇਕ ਹੁਕਮ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਇਹ ਮੁਕੱਦਮਾ ਇੰਡੀਅਨ ਲਿਮਟੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1908 ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਹੈ। ਮੁਦਈ ਦੀ ਸੀਮਾ ਦੀ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੀ ਮਿਆਦ ਸੀ। ਇਸ ਹੁਕਮ ਦੀ ਮਿਤੀ 25 ਜੁਲਾਈ, 1944 ਤੋਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ। ਮੁਕੱਦਮਾ 23 ਅਕਤੂਬਰ, 1950 ਨੂੰ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੀਮਾ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਸੀਮਾ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਉਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਖਾਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੈ। ਮੁੱਦਾ ਨੰਬਰ 2 'ਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ।

(18) ਹੇਠਲੀ ਦੋਵੇਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਸ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਮੁਦਈ ਕਲੈਕਟਰ ਦੇ 8 ਮਈ, 1944 ਦੇ ਅਵਾਰਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਕਾਇਆ ਰਕਮ ਲਈ ਪਰਿਣਾਮੀ ਡਿਕਰੀ ਦੁਆਰਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਸਨ।

(16) ਏਆਈਆਰ 1966 ਐਸਸੀ 18271

(17) ਏਆਈਆਰ 1961 ਐਸਸੀ 1669

ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਾਹਤ ਐਕਟ, 1877 ਦੀ ਧਾਰਾ 42. ਇਹ ਧਾਰਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ: —

“ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਚਰਿੱਤਰ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ, ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਚਰਿੱਤਰ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਇਸ ਵਿੱਚ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇੰਨਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਰਾਹਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ:

ਬਜ਼ਰਤੇ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਘੋਸ਼ਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ ਜਿੱਥੇ ਮੁਦਈ, ਸਿਰਫ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਐਲਾਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਰਾਹਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਣ, ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

Harnam Singh, etc. v. The State of Punjab, etc, (Pattar j.)

(19) ਧਿਰਾਂ ਦਾ ਇਹ ਆਮ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟਿਆਲਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਅਧੀਨ ਅਵਾਰਡ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮ ਵਜੋਂ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਬਕਾਇਆ ਰਕਮ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ।

' ਇਹ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਐਕਟ, 1894 ਦੀ ਧਾਰਾ 26 ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੰਦਰਭ 'ਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦਾ ਹੁਕਮ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਪਰ 1870 ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਾਨੂੰਨ ਨੰਬਰ 10 ਵਿਚ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਉਪਬੰਧ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਗਣੇਸ਼ ਨਾਇਕ ਬਨਾਮ ਥਾਣਾ ਕਲੈਕਟਰ (18), ਇਹ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ: -

"ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਾਨੂੰਨ (1870 ਦਾ X) ਨੇ ਅਮਲ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੁਆਰਾ ਕਲੈਕਟਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਲਈ ਕਿਸੇ ਅਵਾਰਡ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂ ਇਸ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਇਸ 'ਤੇ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਕਲੈਕਟਰ ਜਾਂ ਹੋਰ ਸਿਵਲ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ। ਅਜਿਹੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਸਾਧਾਰਨ ਢੰਗ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੁਆਰਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਜਦੋਂ ਇਹ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਹੋਰ ਸਾਧਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ।

ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਮੁਦਈ ਇਸ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਵੀ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਲੈਕਟਰ ਦੇ 8 ਮਈ, 1944 ਦੇ ਅਵਾਰਡ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਲਿਆਉਣਾ ਪਵੇਗਾ।

(20) ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ-ਉੱਤਰਾਂ ਦਾ ਇਤਰਾਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਮੁਦਈ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਮਾਲ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ 25 ਮਈ, 1944 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਅਤੇ 8 ਮਈ, 1944 ਦੇ ਕਲੈਕਟਰ ਦੇ ਅਵਾਰਡ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਸਾਢੇ ਝਗੜੇ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਬਕਾਇਆ ਰਕਮ ਲਈ ਡਿਕਰੀ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਸਨ-

(18) 1898 (Vol. 22) ILR ਬੰਬੇ ਸੀਰੀਜ਼ 802।

8 ਮਈ, 1944 ਨੂੰ ਕਲੈਕਟਰ ਦੇ ਅਵਾਰਡ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਰਾਹਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

(21) ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਰਾਹਤ। ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਰਾਜਾ ਉਦੈਰਾਜ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਕੌਸਲ (19) ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਜ ਦੇ ਸਕੱਤਰ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਦਲੀਲ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਝੂਠ ਬੋਲਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ: -

"ਜਿੱਥੇ ਰਾਹਤ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇੱਕ ਘੋਸ਼ਣਾ ਸੀ ਕਿ 1871 ਦੇ ਐਕਟ ਨੰਬਰ 18 ਦੇ ਤਹਿਤ ਟੈਕਸ ਲਗਾਉਣਾ ਮੁਦਈ ਵਿਰੁੱਧ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਅਵੈਧ ਹੈ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਦਈ ਉਸ ਮੰਗ ਦੀ ਤਸੱਲੀ ਲਈ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਵਿਰੋਧ ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਅਦਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪੈਸੇ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ ਲਈ ਇੱਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਇਸਲਈ ਭਵਿੱਖ ਲਈ ਇੱਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ, ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਹੋਰ ਰਾਹਤ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਸਿਰਫ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਮੰਨਣਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਮਸਜਿਦ ਸ਼ਹੀਦ ਗੰਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ (20) ਵਜੋਂ ਜਾਣੀ ਜਾਂਦੀ ਮਸਜਿਦ ਵਿੱਚ ਇਹ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ:-

"ਜਿੱਥੇ ਮਹਿਮੋਡਨ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਮਸਜਿਦ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ-
 , ਗੈਰ-ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਸੈਸ਼ਨ ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਅਜਿਹੀ ਰਾਹਤ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ, ਪਰ ਜੋ ਰਾਹਤ ਮੰਗੀ ਗਈ ਹੈ ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਘੋਸ਼ਣਾ ਅਤੇ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਲਈ ਹੈ, ਮੁਕੱਦਮਾ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਸੁਰੇਸ਼ਚੰਦਰ ਜਮੀਅਤਰਾਮ ਬਨਾਮ ਬਾਈ ਈਸ਼ਵਰੀ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (21) ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਮਹੰਤ ਇਸ ਵਿਚ ਇੰਦਰ ਦੇ ਨਰਾਇਣ ਦਾਸ ਬਨਾਮ ਮਹੰਤ ਗੰਗਾ ਰਾਮ ਦਾਸ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ (22), ਇਹ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ

।

“ਪ੍ਰੋਵੀਸੋ (ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਾਹਤ ਐਕਟ, 1877 ਦੀ ਧਾਰਾ 42) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਅਜਿਹੀ ਰਾਹਤ ਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮੁਦਈ ਇਸ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਹ ਜੋ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਅਸਲ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਰਾਹਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ - ਇੱਕ ਰਾਹਤ

- (19) ਏਆਈਆਰ 1924 ਸਾਰੇ. 652.
- (20) ਏਆਈਆਰ 1938 ਲਾਹ. 369 (FB)
- (21) ਏਆਈਆਰ 1938 ਬੰਬ 206.
- (22) ਏਆਈਆਰ 1955 ਸਾਰੇ. 683.

ਜੋ ਕਿ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਦੇ ਕਿਸੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਜਾਂ ਦਰਖਾਸਤ ਰਾਹੀਂ ਮੰਗਣੀ ਪਵੇਗੀ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਘੋਸ਼ਣਾਤਮਕ ਰਾਹਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਲਈ ਲਾਭਦਾਇਕ ਬਣਾ ਸਕੇ।

(22) ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਾਨੂੰਨ ਇਸ ਕੇਸ 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸਲਈ, ਮੈਂ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਘੋਸ਼ਣਾ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ 'ਰੱਖਣਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਦਈ 8 ਮਈ, 1944 ਦੇ ਅਵਾਰਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਕਾਇਆ ਰਕਮ ਲਈ ਡਿਕਰੀ 4 ਲਈ ਰਾਹਤ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਸਨ। ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਨੰ. 7 ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਹੈ।

(23) ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਬਿੰਦੂ ਨਹੀਂ ਮੰਗਿਆ ਗਿਆ।

(24) ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਅਪੀਲ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਲਾਗਤਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਪੀਡਿਤ, ਜੇ.-ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਵਿਦਵਾਨ ਭਰਾ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ ਕਿ ਰੈਵੇਨਿਊ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਕੋਲ ਅਪੀਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਉਸਦਾ ਹੁਕਮ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਕੱਲੇ ਇਸ ਖੇਜ 'ਤੇ, ਅਦਾਲਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿਚ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਾਹਤ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕੀ। ਇਹ ਅਪੀਲ, ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਖਾਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ।

ਕੇ. ਐਸ. ਕੇ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ-ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁੱਕਦੇਬਾਜ਼ਾ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਪ੍ਰਭਾਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ

ਰੀਵੀਜ਼ਨਲ ਸਿਵਲ

ਆਰ.ਐਸ. ਨਰੂਲਾ, ਜੇ.

ਚਮਨ ਲਾਲ ਨਾਰੰਗ ਪੁੱਤਰ ਗੋਕਲ ਚੰਦ ਨਾਰੰਗ
ਪਟੀਸ਼ਨਰ.

ਬਨਾਮ

ਅਸ਼ਵਨੀ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ, ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲੇ।

ਸਿਵਲ ਮਾਲ. 1973 ਦਾ ਨੰਬਰ 683।

16 ਜਨਵਰੀ 1974 ਈ.

ਈਸਟ ਪੰਜਾਬ ਅਰਬਨ ਹੈਂਟ ਰਿਸਟ੍ਰਿਕਸ਼ਨ ਐਕਟ (1949 ਦਾ III) — ਸੈਕਸ਼ਨ 13— ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ (1908 ਦਾ ਐਕਟ V)- ਆਰਡਰ VI ਨਿਯਮ 17— ਕਿਰਾਇਆ ਕੰਟਰੋਲਰ—ਕੀ ਬੇਦਖਲੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਦਾ ਅੰਦਰੂਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ—ਸੋਧ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣਾ ਬਦਲੇ ਹੋਏ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਲਈ ਬੇਨਤੀ-ਕੀ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ ।